

ZAVÁDĚNÍ PROSTŘEDKŮ MALÉ MECHANIZACE DO PRÁCE ŠTÁBŮ

Zavádění prostředků mechanizace a automatizace velení do vojsk je v souladu s koaličním zaměřením prací a odpovídá usnesení pléna ÚV KSČ z května 1974, z listopadu 1974 a usnesení vlády ČSSR č. 340/1972 a č. 20/1973.

Velitelé, náčelníci a štáby začínají stále více využívat prostředky malé mechanizace ve své každodenní práci, v operační a bojové přípravě.

Effektivní zavádění a využívání prostředků malé mechanizace vyžaduje účinnou koordinaci úsilí všech zúčastněných orgánů ČSLA.

Z tohoto důvodu byla vypracována „Koncepte zavádění prostředků malé mechanizace do práce velitelů a štábů v letech 1976 až 1980“, která plně respektuje doporučení štábu Spojených ozbrojených

síl „Přehled základních prostředků pro vybavení pracovišť hlavních funkcionářů ve velitelských a štábních vozidlech orgánů velení pozemních vojsk“.

Při výběru prostředků malé mechanizace vycházíme i z „Katalogu základních prostředků mechanizace velení vojskům, používaných v práci štábů armád států — účastníků Varšavské smlouvy“.

Koncepce vychází ze současných i předpokládaných potřeb prostředků malé mechanizace velitelů a štábů operačních a taktických stupňů velení ČSLA. Řeší jednotnost vybavení a využitelnost těchto prostředků jak v polním systému velení, tak ve velení a řízení v mírových podmínkách. Koncepce vyúsťuje v návrh na zavádění prostředků malé mechanizace do práce velitelů a štábů operačních a taktických stupňů do r. 1980.

Vývoj a současný stav v ČSLA a armádách Varšavské smlouvy

Effektivní zavádění a využívání prostředků mechanizace velení vyžaduje účinnou koordinaci a unifikaci. Proto v r. 1971 byla ustanovena Stálá komise pro unifikaci organizačních prostředků a malé mechanizace, která dosáhla již dobrých výsledků. Naléhavost unifikace a zavádění prostředků malé mechanizace potvrdilo též jednání vojenskoteoretické konference MNO v r. 1975.

Do dnešní doby byly zavedeny a dodány útvarům, svazkům, svazům i MNO různě

prospěšné prostředky malé mechanizace k provozu. Z výpočetní techniky to byly v letech 1974—1976 kapesní elektronické kalkulační stroje maďarské výroby K 831 a bulharské ELKA 101 a 135. Ze stolních byly dodávány bulharské elektronické kalkulačky ELKA 6521, METRA 134 a OKU 101 čs. výroby.

Z jednoduchých počítacích přístrojů byly zhotoveny a dodány v letech 1974 až 1976 kalkulačky, 2 typy — pro přesun, pro pluk a divizi a jsou částečně používá-

ny též u armády. Určují výpočet přesné doby průchodu pochodových proudů výchozími místem, regulačními čarami a rozchodištěm.

Kalkulátor pro poměr sil byl zhotoven v letech 1975–1976 pro stupeň divize a armáda. Umožňuje určit poměr sil vlastních a předpokládaného protivníka jak při cvičení, tak i při tvorbě cvičení.

Z chemických prostředků je to pomůcka HORKA z roku 1972, která je určena pro hlášení chemické situace od chemického družstva až po nejvyšší velitelství.

Kalkulátor přesunu TEZ - P a pomůcka TEZ-Z byla zařazena v roce 1975 do ČSLA a je určena pro všechny orgány tankové a automobilní služby. Umožňuje vypočítat přesuny útvarů a další kalkulační údaje.

V ČSLA jsou v současné době používány pomůcky letovodské služby (LNP-1, LNP-56, rychlostní nůžky a pomůcky povětrnostní služby).

V současné době je ve výrobě otočný graf „Větročet“, určený pro leteckou službu.

Další prostředky jsou určené pro náčelníky zdravotnické služby (zavedeny od roku 1974). Je to kalkulátor „Potřeba sil a prostředků zdravotnické služby“ a kalkulační „Stanovení doby činnosti odborné lékařské pomoci“.

Dále je ve výrobě týlová pomůcka určená pro sklady PHM (pro výpočet obloženosti železničních vozů technikou PHM).

Z prostředků racionalizace ve štábech jsou zavedeny od roku 1971 suché obtisky vojenských značek a zkratk, které jsou rozepisovány podle pomůcky TOPO-57-5 „Vzorník suchých obtisků vojenských značek a zkratk“.

Od letošního roku zavádíme do výroby ČSLA novou brašnu důstojníka, která je určena pro zákresy do pracovní mapy a práci s mapou.

Z prostředků rozmnožovací a reprodukční techniky jsou zavedeny světlotiskové stolní kopírovací přístroje OČE 106 a KP 212/V, určené pro rozmnožování dokumentů zpracovaných na průhledném materiálu, které dodáváme postupně od svazku výše. Pro rozmnožování dokumentů velkých rozměrů je zaváděn do mobilních reprovozů od stupně svazek výše.

Pro rozmnožování dokumentů zpracovaných na formátu A4 slouží termokopírovací přístroj ASTRATHERM 01, který je přidělován podle jednotlivých požadavků od roku 1971.

Pro kopírování předloh ve velikosti A3, A4, A5 je od roku 1975 dodáván postupně

elektronický kopírovací stroj COSTAR čs. výroby od stupně divize výše a slouží pouze pro mírové účely. Má velmi dobré a pro štáby vhodné parametry.

Přehled o mechanizačních prostředcích armád Varšavské smlouvy poskytuje „Katalog hlavních prostředků mechanizace velení vojskům, používaných v práci štábů armád států — účastníků Varšavské smlouvy“, vydaný štábem SOS. Tento si doplňujeme při společných akcích a vzájemných konzultacích.

Sovětská armáda používá z malých mechanizací pro nejjednodušší výpočty kalkulačky SDV 107, CDK 133, SOK 333, EDVM-2 (3)p a ISKRA-11 (12). Z organizační techniky používá k dokumentování informací diktafony P-180M, blánový rozmnožovací stroj MPA-1-A pro rozmnožování dokumentů o rozměrech 500×520 mm.

Bulharská lidová armáda využívá z kapesních elektronických kalkulaček v posídní době 3 typy: ELKA 101, 135, 136, z toho ELKA 101 a 135 byly do letošního roku dodány i do ČSLA v počtu 150 kusů.

Z malých mechanizací používá od pluku výše a v týlových zařízeních stolní elektronické kalkulační stroje řady ELKA, jako ELKA 6521 (21A), 22M, 25M, 42VM, 45, 50. Z těchto typů ELKA 42VM je uzpůsobena pro práci v poli (má vlastní zdroj elektrické energie a vodotěsné pouzdro z umělé hmoty).

Maďarská lidová armáda z prostředků malých mechanizací používá v oblasti výpočetní techniky na všech stupních velení kapesní elektronický kalkulační stroj K-831, který umožňuje sečítání, odečítání, násobení, dělení a výpočet %.

Velmi výhodný kapesní elektronický kalkulační stroj je TK 835, který umožňuje mimo pěti základních úkonů ještě odnociinu, x^2 a výpočet goniometrických funkcí.

Národní lidová armáda NDR z počítačích přístrojů používá kapesní MINI-REX 74. Z jednoduchých výpočetních prostředků se v NLA NDR používá u všech štábů nižších velitelských stupňů kalkulační stroj pro výpočet přesunů.

Z pracovních pomůcek důstojníků používá obitisk smlouvených vojenských značek „JUSAFIX“ pro urychlení práce s mapou a pro zákresy na bojové dokumenty používá speciální značkovače MARKANT.

Polská lidová armáda pro jednoduché výpočty používá elektronické kalkulačky L 105, ELWRO 255L, ELWRO 105LN, ELWRO 205.

Z jednoduchých výpočetních prostředků ve štábech používá několik druhů kalkulátorů:

- PRVF-68 pro plánování vzdušného průzkumu,
- KAMAR-70 pro plánování přesunů,
- KPS-66 pro různé propočty, obsahující násobení a dělení,
- KOTOŠ-69 pro výpočet poměru sil,
- KAVZ-67 pro plánování jaderných úderů a výpočet ztrát od ZHN.

Rumunská lidová armáda používá pro jednodušší výpočty střední kalkulačku FELIX C.E.33.

Z prostředků malé mechanizace používá kalkulátory pro výpočet spotřeby PHM při přesunu, pro určení radiací situace pr. úderu jaderných zbraní, pro rozdělení kmitočtů radioreléových stanic, pomůcku PVO a různé nomogramy.

Tento přehled prostředků malé mechanizace ukazuje, že vývoj a zavádění probíhalo většinou v národním rámci. V této oblasti se převážně používá komerčních průmyslových výrobků, které jsou pro potřeby armády upravovány.

Potřeba racionalizace a práce štábu svazku

Ze všeobecného rozboru činnosti vyplývá, že požadavky na práci štábů jsou: zkvalitňovat rozhodovací proces, zkrátit dosavadní časy plánování a vedení bojové činnosti, zrychlit celkově proces velení. Rozbor činnosti byl důkladný a jeho výsledky jsou zpracovány do síťových grafů po jednotlivých pracovních činnostech u velitele, NŠ, a hlavních funkcionářů VS i TVS svazku v plném systému velení. Štáby pracují s mnoha informacemi a je nanejvýš nutné, aby činnost štábů se zrychlila a zkvalitnila účelným využíváním mechanizační a na vyšších stupních vedle mechanizační techniky i automatizační techniky.

Pro racionalizaci práce štábu v poli je třeba důkladně rozebrat metodiku práce a určit ty činnosti, které lze vykonávat mechanickými prostředky. Uvažovaná mechanizační technika musí vycházet z metodiky souběžného plánování práce štábu v poli a respektovat její základní strukturu a vazby.

Rozbor činností proběhl v celé souvislosti včetně prostředků malé mechanizace, střední mechanizace a organizační techniky, pro velitelské stanoviště (VS) a týlové velitelské stanoviště (TVS) v plném systému velení.

V rozboru jsme došli k závěru pro VS, že — viz tab. 1.

Pro VTS je situace zcela jiná — viz tab. 2.

Rozbor činností v plném systému velení ukázal, že je málo druhů činností, kte-

ré nelze vůbec realizovat. Velký zájem je o kapesní elektronické stroje, které se plně hodí jak pro VS, tak i TVS. Na VS není zájem o stolní elektronické stroje, které jsou nepřenositelné, mají poměrně velkou váhu a potřebují určenou stabilitu elektrického napětí. Naopak na TVS je určitý zájem o stolní elektrické stroje, zvláště čs. výroby METRA 134, které nepotřebují stabilizaci napětí.

Pojízdný výpočetní automat CONSUL 261 (dále PVA) našel na TVS za 4 roky provozu trvalé uplatnění. Jak ukazuje předchozí tabulka, 43,2% činností na TVS se počítá podle tohoto zařízení. Pro PVA je připraveno 88 projektů (z toho 75 je určeno pro TVS). Náčelníci služeb (výzbrojní, proviantní, PHM, hlavní lékaři) jej plně využívají. Na některých cvičeních svazků byly použity 2 PVA a na taktickém cvičení „DRUŽBA - 76“ dokonce 3 PVA a na posledním VŠC bylo celkem použito 11 PVA na všech stupních a plně se osvědčily.

Na VS je připraveno pro PVA 13 projektů, které kryjí 8,1% činností metodiky svazku. Některé projekty jsou zde zastaralé a potřebují renovaci.

Ostatní technické prostředky malé mechanizace se plně využívají a pomáhají důstojníkům štábu a týlu v rychlém a přesném plnění jejich funkčních povinností v poli.

Výsledky rozboru činností na VS a TVS svazku lze částečně aplikovat na nižší i vyšší stupně velení.

Trendy rozvoje a unifikace

Poslední období rozvoje vojenství je charakterizováno nástupem mechanizační techniky do oblasti velení. Stupeň vybavenosti armády touto technikou a její kvalita patří dnes mezi kritéria hodnocení vyspělosti moderní armády.

V nynějším období je důležitý přechod od jednotlivého, většinou experimentálního použití k systémovému pojetí.

Ve výpočetní technice dochází k miniaturizaci součástek, k používání integrovaných obvodů a to vše ovlivňuje podstat-

Tabulka 1

% činnosti	Činnost
7,3%	činnosti nelze realizovat
10%	činnosti se používají vlastní nomogramy
15,8%	činnosti se používají nomogramy druhů vojsk
1,2%	činnosti je požadavek na unifikaci nomogramu
2,7%	činnosti se počítá na ručním kalkulačtoru (přesuny, poměr sil)
1,2%	činnosti se počítá na ručním kalkulačtoru druhu vojska (ORVD, OCHV)
0,8%	činnosti je třeba vykonat unifikaci ručního kalkulačtoru
7,6%	činnosti lze spočítat na kapesních elektronických strojích typu K 831, ELKA 135, OKU 201
0%	není zájem o stolní elektronické stroje typu ELKA 6521, ELKA 42VM, METRA 134
8,1%	činnosti lze vypočítat na PVA CONSUL 261
19,7%	činnosti lze použít formalizované dokumentace
0%	suché obtisky nejsou na VS v oblibě, používají se pouze v mírových posádkách
11,5%	činnosti lze zhotovit pomocí pomoci kreslicí soupravy (brašny) pro důstojníka
5,4%	činnosti lze zhotovit soupravou pro popisování map
0,5%	činnosti je požadavek na rozmnožování dokumentů pomocí OČE 106 nebo KP 212/V
4%	činnosti lze splnit pomocí dispečinku
0,2%	činnosti lze použít magnetofon
1,1%	činnosti se plní zasláním šifrovek
0,6%	činnosti se plní pomocí připravených formulářů
2,3%	činnosti se zařizuje pomocí hovorové tabulky ve formě rozkazů a nařízení

ně konstrukční řízení kalkulačních strojů. Od dříve používaných mechanických a elektromechanických kalkulačních strojů se přechází k výrobě kalkulačních strojů elektronických, které se vyznačují pronikavým zmenšením rozměrů a tím i snížením váhy.

Kapesní elektronické kalkulační stroje se vyrábějí v celé řadě států. V ČSLA byly vyzkoušeny maďarské K 831 a bulharské ELKA 101 a 135, které se plně osvědčily při polním využití pro svoji nenáročnou obsluhu a dobře viditelné výsledky výpočtu na displeji.

Nabízejí se další typy, jako z NDR MINIREX 74, naší výroby TESLA OKU 201, OKU 202.

V těchto výrobcích jde vývoj velmi rychle dopředu a každý rok se objevují stále dokonalejší výrobky.

Ze stolních elektronických kalkulačních strojů jsou nejvhodnější typy METRA 134, 135 a OKU 101, 102, 103 (čs. výroba). Jsou nehlukové a nejsou náročné na stabilizaci napětí.

Z jednoduchých počítačích přístrojů je jasná situace pro 6. pětiletý plán v ručním kalkulačtoru pro přesun (pluk, divize). V roce 1976 byly doplněny kalkulačtory obou typů do vysokých vojenských škol.

Kalkulačtory pro poměr sil budou měněny vlastní stupnice v roce 1978, pokud bude změna v organizaci vlastní a v organizaci možného nepřítel.

Tabulka 2

% činnosti	Činnost
3%	činností nelze realizovat
8%	činností se používají vlastní nomogramy
2%	činností je požadavek na unifikaci nomogramu
3,1%	činností se počítá na ručním kalkulačtoru (zdrav. služba, služba PHM)
10,2%	činností lze spočítat na kapesních elektronických strojích
5,4%	činností lze spočítat na stolních elektronických strojích
43,2%	činností lze vypočítat na PVA CONSUL 261
8,2%	činností lze použít formalizované dokumentace
2%	činností se používá suchých obtisků
7,3%	činností lze zhotovit pomocí kreslicí soupravy (brašny) pro důstojníka
3,2%	činností lze zhotovit soupravou na popisování map
0,5%	činností je požadavek na rozmnožování dokumentů pomocí OČE 106 nebo KP 212/V
0%	činností pomocí dispečinku nelze splnit, u zkoumaných divizí se na TVS nežádá
0,2%	činností lze použít magnetofon
0,9%	činností se plní zasláním šifrovek
0,5%	činností se plní pomocí připravených formulářů
2,3%	činností se zařizuje pomocí hovorové tabulky ve formě rozkazů a nařízení

Chemická pomůcka HORKA se předpokládá v 6. pětiletém plánu pouze obměňovat za ztracené nebo zničené jednotlivé pomůcky.

Pomůcky MNO/TAS kalkulačtor přesunu TEZ-P a pomůcka TEZ-Z se plně osvědčily a byly zaslány pro všechny orgány včetně vojenských škol. Je dostatek náhradních pomůcek pro případné doplnění.

Pomůcky letovodské a povětrnostní služby jsou dodány v dostatečném počtu uživatelům.

Kalkulačtory zdravotnické služby mají k dispozici příslušní funkcionáři a tyto budou používat i nadále.

Počínaje výcvikovým rokem 1977/1978 bude zaveden do letovodské služby otočný graf „Větročet“.

„Soupravy pro popisování map“ budou postupně dodávány podle rozdělovníků.

Brašny důstojníka jsou dodávány postupně jako tabulkový materiál až do stupně útvaru pro určené stupně velení a byly přiděleny již ZVO pro poslední VŠC.

Trend vývoje reprografických strojů je charakterizován používáním moderních

kopírovacích metod na principu přímé i nepřímé elektrografie, xerografie a termografie. U rozmnožovacích strojů se vývoj projevuje v používání elektrických strojů, zvýšením kvality a počtu kopií a provozní rychlosti.

Kromě uvedených druhů malé mechanizace a reprografických zařízení vyráběných v ČSSR se předpokládá zavádět do ČSLA další prostředky doporučené štábem Spojených ozbrojených sil.

Jsou to:

- zařízení pro ořezávání a olemování map,
- katalog osad,
- zařízení pro sejmutí souřadnic,
- ořezávač papíru,
- souprava pro pečeti a vazbu,
- skartační zařízení,
- zařízení pro ničení kovových matic,
- psací stroj s děrnou páskou,
- tabla různých druhů,
- magnetofon,
- mikrofilmové zařízení včetně projekce.

V této kapitole se dokazuje, že je i nadále nutná unifikace prostředků malé mechanizace. Ukazuje se zde na momentálně nejvýhodnější typy současné doby, které se vyrábí v čs. průmyslu nebo zemích RVHP. Neurčuje autoritativně jednotlivé typy, neboť v některých prostředcích jde vývoj rychle dopředu a určitě se objeví v letech 1978 až 1980 některé nové typy.

Závěrem chci zdůraznit, že období vědeckotechnické revoluce zvyšuje neustále nároky na plánovací a zejména řídicí funkce na všech stupních řízení. Nezbytnou podmínkou řešení těchto úkolů v ČSLA je využívání nových pracovních metod s vysokou úrovní organizace mimo jiné i prostřednictvím postupného zavádění prostředků malé mechanizace a racionalizačních pomůcek do práce velitelů a štábů.

I v ČSLA probíhá nasazování mechanizační techniky velení jako proces, kterým se postupně vytvářejí podmínky pro cílevědomou přestavbu dosavadní soustavy řízení v novou, modernější a progresivnější. Tento proces by se měl odrazit v přístupu k zasazování této techniky, která má vždy odpovídat potřebám jednotlivých fází výstavby armády.

Racionální využívání současných a

v budoucnu postupně zavedených prostředků malé mechanizace a racionalizačních pomůcek umožňuje podstatně urychlit a usnadnit práci velitelů a štábů operačních a taktických stupňů. Proto je nutné na všech stupních velení položit důraz na zvládnutí využívání této mechanizační techniky.

Příklady, kde lze mechanizační prostředky a racionalizační pomůcky s úspěchem použít, ukazují výsledky rozboru činnosti na VS a TVS svazku s možností částečně aplikovat na nižší stupeň velení.

Mechanizaci velení lze tedy rozvíjet i průběžným naplňováním současného systému velení dostupnou technikou podle zpracované koncepce postupného zavádění těchto prostředků.

Vychází se i ze situace a zámyslů využívání výpočetní techniky štáby ostatních armád členských států Varšavské smlouvy, které postupují obdobným způsobem.

Na řešení úkolů postupného zavádění prostředků malé mechanizace a racionalizačních pomůcek do praxe se nezbytně musí podílet příslušní materiální hospodářství MNO, příslušníci štábů operačních a taktických stupňů a také určitá část vojenskovědecké základny.